

Les retallades amenacen la viabilitat dels parcs naturals del País Valencià. La reducció de personal de Vaersa està provocant que molts dels avanços aconseguits en l'última dècada en matèria de difusió, investigació i planificació tècnica es fan malbé. Les veus crítiques adverteixen d'una involució mediambiental sense precedents.

Si els parcs són la joia de la corona del patrimoni natural de qualsevol societat avançada, els valencians farien ben fet de revisar el seu escriny el dia que acabe aquesta crisi. Potser aleshores comprovaran que aquelles joies han perdut quasi tota la brillantor que un dia van tenir. Perquè el medi ambient, com la sanitat, els serveis socials o l'educació, també està patint el rigor de la política d'austeritat, amb l'única diferència que, en aquest cas, ningú no organitza manifestacions multitudinàries per protestar. La tisonera, però, també va provocant ferides de consideració en aquest àmbit. Les reduccions de personal amenacen d'igualir els avanços que en les dues últimes dècades s'havien aconseguit en el forniment de la xarxa de parcs naturals. Aquests espais, adverteixen les veus més crítiques, corren un perill seriós. Les retallades vénen a sumar-se als problemes estructurals que ja patien els parcs naturals: clientelisme a l'hora de seleccionar els directors; la manca de coneixements d'aquests; precarietat i falta de reconeixement professional als treballadors... "Estem retrocedint", adverteix una persona que fou director d'un parc natural durant cinc anys i que prefereix restar en l'anonimat.

El 2014 es compliran vint anys des que el govern socialista de Joan Lerma va aprovar la llei 11/1994 que concedia carta de naturalesa jurídica a la figura dels parcs naturals. D'una banda, es donava resposta a les veus que, des de fòrums ecologistes, reclamaven de feia més d'una dècada la creació d'aquesta figura; de l'altra, s'avançava en l'autogovern en matèria de medi ambient. "Els primers parcs nacionals, el d'Ordesa i els llacs de Covadonga, dataven de 1918. Amb l'aparició de l'estat de les autonomies, cada comunitat volia els seus propis parcs. Quan l'any 1994 s'aprovà la llei valenciana, ací estava tot per fer", explica la font abans

Poda als parcs naturals

El president de la Generalitat, Alberto Fabra, al parc natural de la Serra d'Espadà.

EL TEMPS

Una senyalització amb Xiulet, el símbol de la xarxa de parcs naturals.

esmentada. L'Albufera fou el primer ecosistema a rebre el reconeixement, l'any 1986. Després, s'hi afegirien les Columbretes, la Mata-Torrevel·la, el Prat de Cabanes... fins sumar els 22 que en l'actualitat configuren la xarxa valenciana de parcs naturals, que ocupa 173.000 hectàrees.

Agències de col·locació. Aquestes dues dècades han servit, doncs, per a bastir, a poc a poc, una infraestructura i uns serveis completament nous. L'encomanda no ha estat senzilla, sobretot perquè els criteris polítics s'han anteposat als professionals a l'hora de seleccionar els gestors dels parcs. El fet que els directores foren càrrecs de lliure designació i no escollits per mèrits

professionals ha provocat que els llocs de treball en els parcs naturals hagen estat la forma de pagar determinats favors polítics. Segons han denunciat reiteradament des dels sindicats i els partits de l'oposició, hi ha casos flagrants: a Ignacio Palmer, ex-regidor de trànsit i seguretat quan governava el PP a Alcoi, l'any 2011 li van pagar la seua fidelitat a Francisco Camps amb el càrrec de director de Serra de Ma-

La tria a dit dels directors ha estat un llast per als parcs naturals

riola i la Font Roja; Antonio J. Cases Mollar combina la seua activitat com a alcalde de la Vall d'Almonacid amb la de director de Serra d'Espadà; Teresa Vicente, farmacèutica de professió, es va convertir en directora del Desert de les Palmes i el Prat de Cabanes per la seua estreta amistat amb Maria Àngels Ramon Llin (qui fou consellera de Medi Ambient entre 1995 i 1999 en virtut de l'anomenat *pacte del pollastre*); el regidor del PP d'Alaquàs Miguel Tatay és responsable dels parcs de la Pobla de Sant Miquel i de Xera-Sot de Xera. Tots ells cobren un sou mensual de 3.000 euros.

“S'ha col·locat com a màxims responsables dels nostres espais més preuats persones sense qualificació o experiència en la gestió ambiental”, es lamenta Francesc Signes, diputat pel PSPV. El resultat és, segons han coincidit a senyalar diversos treballadors preguntats per EL TEMPS, que la manca de coneixements i d'interès dels directors entranca, quan no boicota, la feina tècnica i les iniciatives dels treballadors. “Vaersa ha estat un colador. Els processos de selecció es convoquen només per donar aparença de legalitat perquè al final les seleccions es fan a dit”, es queixa una ex-treballadora que s'estima més no donar el seu nom.

Parcs sense tècnics. A aquest problema estructural s'ha sumat ara la poda de personal de Vaersa, l'empresa pública de què depenen els treballadors dels parcs naturals. Després d'una primera retallada a principi de 2012, a final d'any Vaersa va presentar un expedient de regulació d'ocupació (ERO) que afecta 202 dels seus 1.441 treballadors, la majoria d'ells personal tècnic (en els espais protegits hi ha dos equips: l'equip tècnic i l'equip de conservació i manteniment, és a dir, les brigades).

La retallada de personal —especialment acarnissada amb l'equip tècnic—, a banda de tenir un cost humà important, suposa desmantellar la infraestructura existent al voltant dels parcs naturals, tal com es coneix avui dia. D'aquesta manera, molts dels parcs que fins ara tenien 3 tècnics, passaran a tenir-ne un de sol; el de la Serra d'Espadà, que en tenia 5, disposarà de 3; el del Montgó, que en tenia 4, passa a 2...

A més, alguns dels parcs es fusionen en una única unitat de gestió, amb els problemes que això comportarà.

La reducció en els efectius humans no és una qüestió menor, com recorda Javier Armesto, representant de Comissions Obreres a Vaersa. Els equips tècnics que ara es veuen minvats són els encarregats de realitzar tasques tan diverses com ara: les visites guiades als escolars; l'elaboració i posada en marxa de programes d'interpretació del patrimoni; l'enllestiment de projectes de voluntariat; la catalogació de la riquesa natural; la gestió de fons documental; la senyalització; l'elaboració de documents tècnics referits a la legislació, etc. En definitiva, són totes les tasques que, *de facto*, donen sentit a l'existència jurídica dels parcs. Es tracta de personal que "ha contribuït a la conservació dels nostres boscos i a la promoció turística dels municipis afectats", apunta Armesto. I afegeix: "És impossible que tot això ho assumisca ara una sola persona. Com se suposa que un treballador ha d'estar, alhora, atenent els visitants i preparant programes d'educació ambiental? Això no té ni cap peus". De fet, molts dels centres d'interpretació han de tancar-se alguns dies del cap de setmana perquè hi manca personal. No s'ha d'oblidar que a la retallada d'efectius humans cal sumar el fet que al començament de 2012 Vaersa va obligar els treballadors a signar un nou contracte pel qual només hi treballen nou mesos l'any.

Retrocés cívic. Per a Marina Albiol, la Conselleria de Medi Ambient "col·loca els interessos partidistes sobre els criteris racionals i tècnics" i posa com a exemple el cas de la Serra Calderona i Espadà, fins ara parcs independents i ara encabits en una única unitat de gestió. Després de l'ERO, han quedat cinc dels vuits tècnics que hi treballaven, però es manté les dues persones que fins ara hi feien de directors. Segons Albiol, en la gestió del medi ambient hi ha una doble vara de mesurar: "Una per als càrrecs triats a dit, que mantenen els seus llocs de treball; i una altra per als treballadors i treballadores". Per a Francesc Signes, del PSPV, l'ERO suposa "aprimar encara més la gestió real, aquella que té un reflex sobre el territori". "La política de parcs naturals

Senyalització a la Serra d'Irta.

Balears explora noves formes de gestió

El PP té previst presentar al Parlament de les Illes una proposta per debatre un canvi en la gestió dels parcs i espais naturals que hi ha a l'arxipèlag. Així ho va anunciar fa mesos, sense detalls, el conseller d'Agricultura i Medi Ambient, Biel Company, i així també ho va anunciar formalment la diputada del grup popular Virtudes Marí el passat mes d'agost de 2012. Segons la diputada, la proposició no de llei –això és, no un projecte presentat pel Govern– hauria de ser debatuda i votada durant el present període de sessions, el qual acaba al juny. De moment, però, no s'ha fet efectiu. La idea, segons Marí, és dotar els 10 espais naturals protegits i les 24 finques de titularitat pública –que ocupen 108.000 hectàrees– d'una nova "forma de gestió que impliqui els consells (insulars), els ajuntaments (afectats) i les empreses públiques". Des d'aleshores no hi ha hagut més concrecions per part del PP ni de l'executiu. Els partits de l'oposició rebutgen aquesta iniciativa.

del PP –denuncia Signes– ha consistit a desmantellar el llegat dels socialistes, a bastir una gestió ambiental de línies fictícies sobre el paper i col·locar els amics i companys en els llocs de responsabilitat". Alguns dels treballadors consultats per EL TEMPS també critiquen que la Conselleria de Medi Ambient tracte de maquillar les retallades amb tot d'actes propagandístics convenientment difosos a través de Canal 9. "Es manté l'aparença de normalitat quan, per sota, s'està desmantellant tota la infraestructura", es queixa l'ex-treballadora abans esmentada.

Javier Armesto adverteix del dany irreversible que la poda provoca en la sostenibilitat de les polítiques ambientals. "Totes les inversions realitzades en dècades poden perdre's", adverteix aquest representant sindical. "Sense el personal adscrit a l'equip tècnic, els espais protegits es queden sense atenció al públic, a la població local, a les diferents administracions, a les associacions, als centres educatius... Això sense comptar amb l'efecte que tindrà sobre els pobles d'interior, que fins ara s'havien beneficiat del dinamisme que generava l'existència dels parcs", denuncia Armesto. "La creació dels parcs va contribuir a augmentar la consciència de la societat –apunta l'ex-treballadora–. Desmuntar-los, per la via dels fets, com s'està fent ara, comporta un retrocés mediambiental, però també cívic".

Maria Palau